

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ &
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Οι προοπτικές ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας ανάλυση με βάση την Έκθεση για τις Περιφέρειες της χώρας

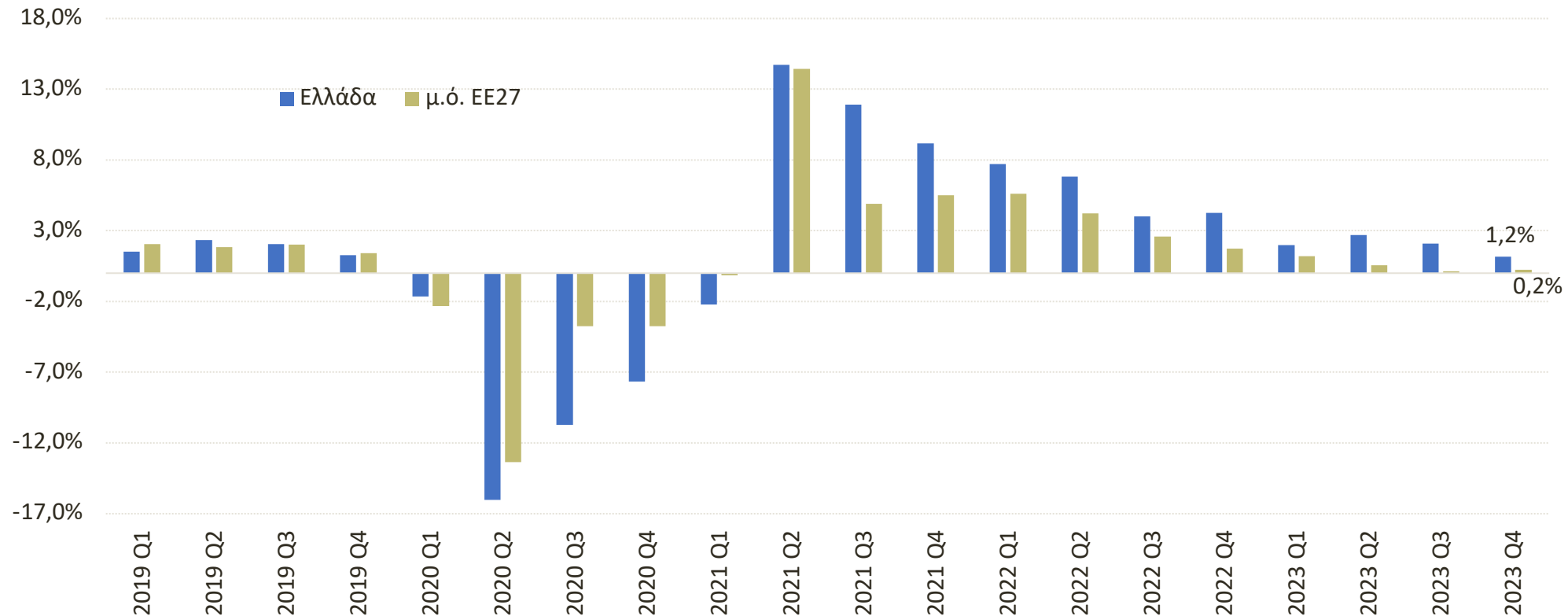
Νίκος Βέττας
Γενικός Διευθυντής IOBE
Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών
nvettas@aueb.gr ; www.iobe.gr

Regional Growth Conference 2024

Πάτρα, 31 Μαΐου 2024

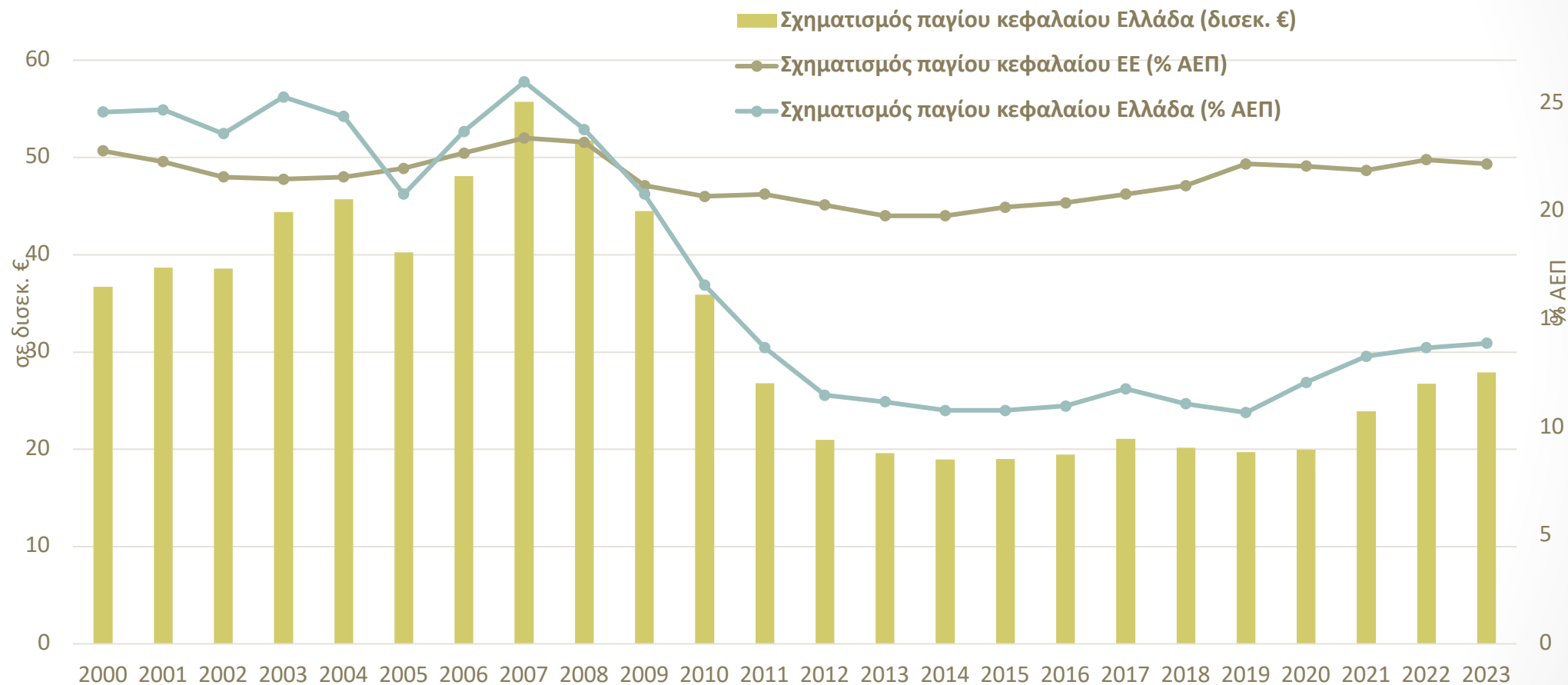
Το ΑΕΠ ανακάμπτει με ισχυρότερη δυναμική από τον μέσο όρο στην Ευρώπη

Τριμηνιαίο Πραγματικό ΑΕΠ (ετήσια % μεταβολή)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, ε.δ, σταθερές τιμές, 2015. Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

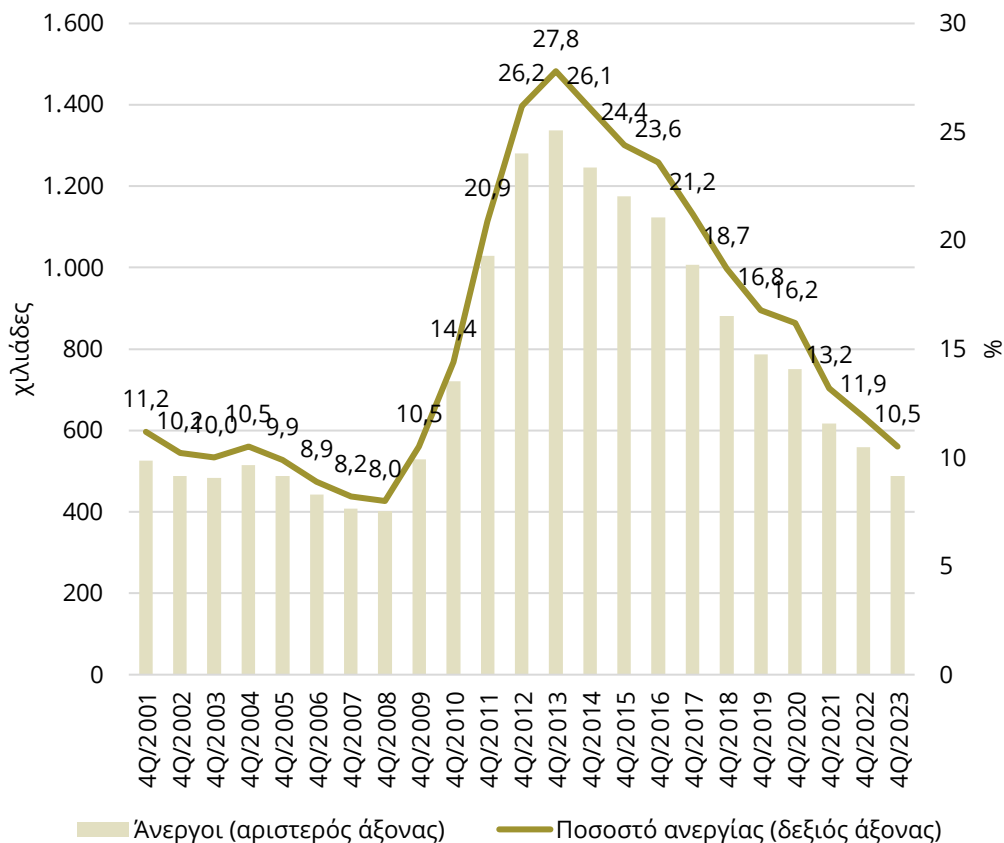
Μειώνεται σταδιακά το επενδυτικό κενό

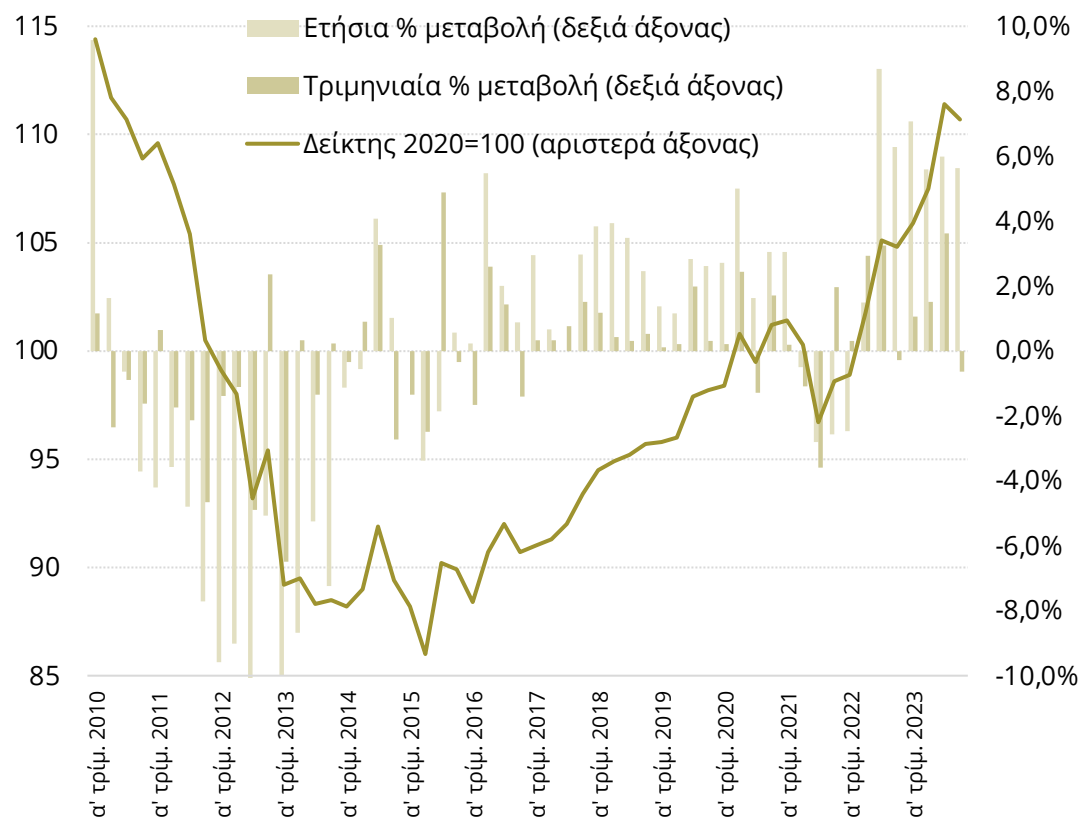
Πηγή: Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων IOBE

Η αγορά εργασίας βελτιώνεται, όμως το ποσοστό ανεργίας παραμένει διψήφιο για περισσότερο από μια δεκαετία

Ανεργία

Δείκτης Μισθολογικού Κόστους

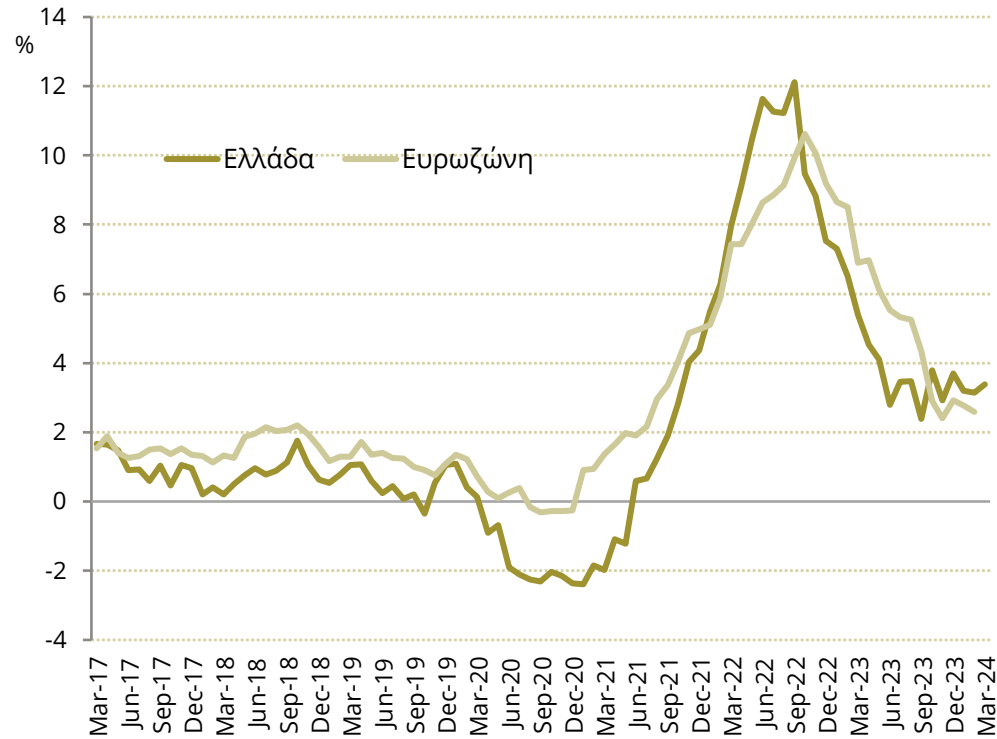

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

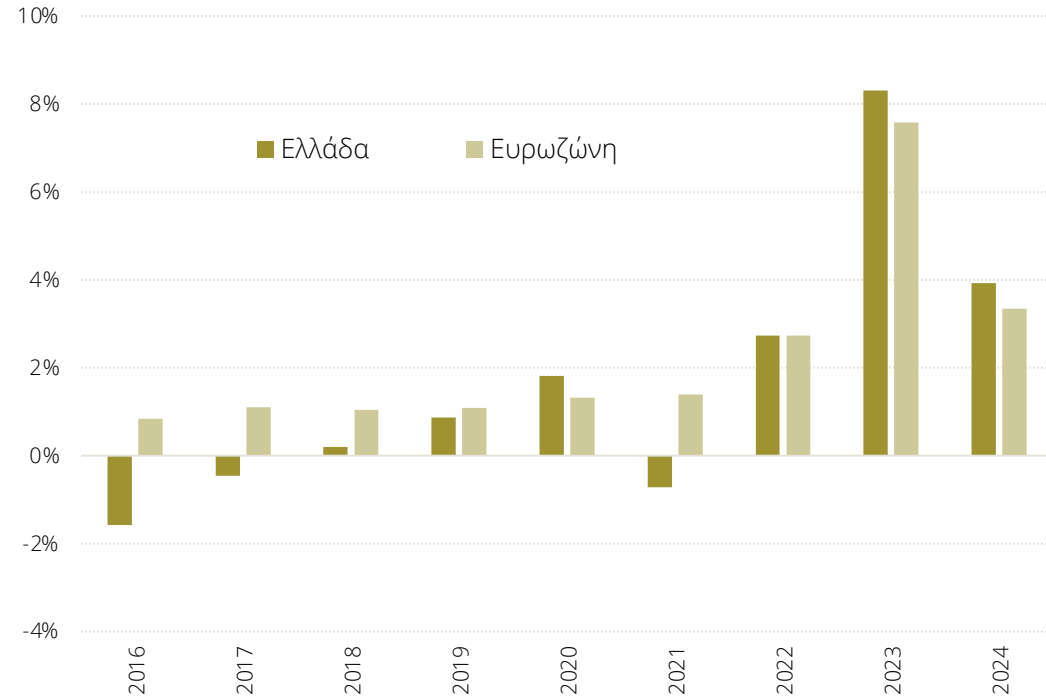

Ο πληθωρισμός (ΔΤΚ) στο α' τρίμηνο του 2024 κυμάνθηκε στο 3,1%, από 5,9% ένα έτος πριν...

Εναρμονισμένος Πληθωρισμός

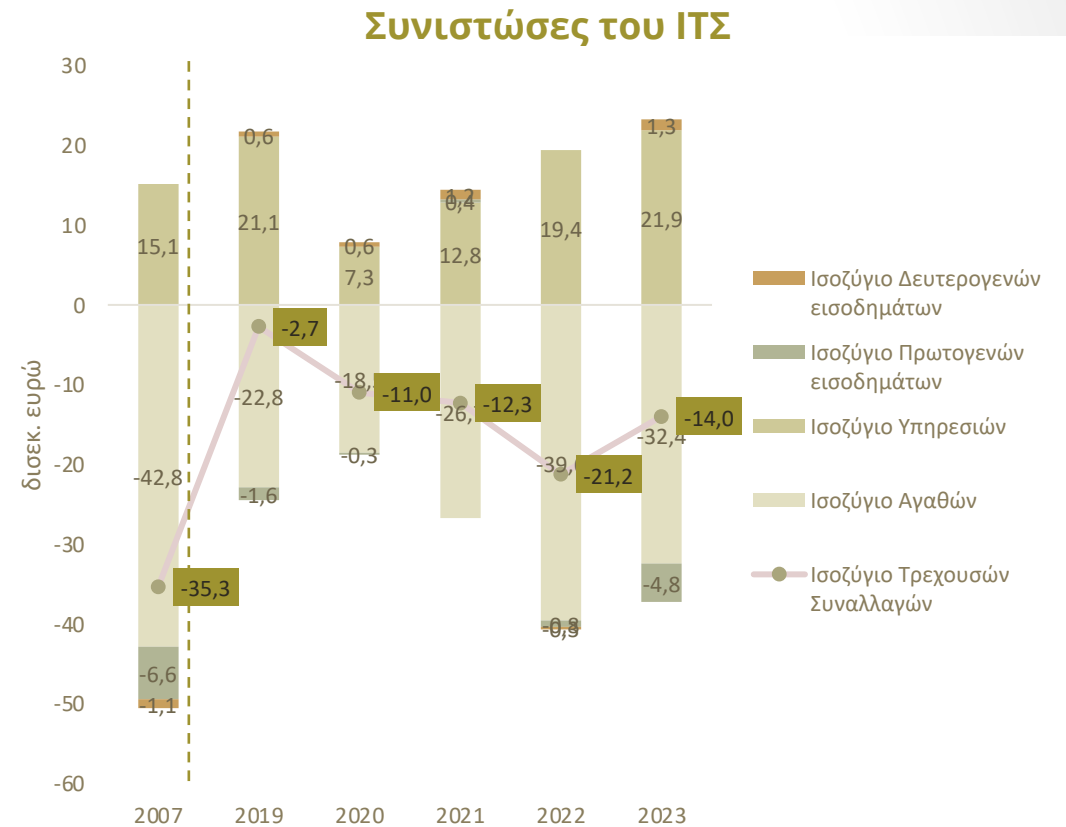
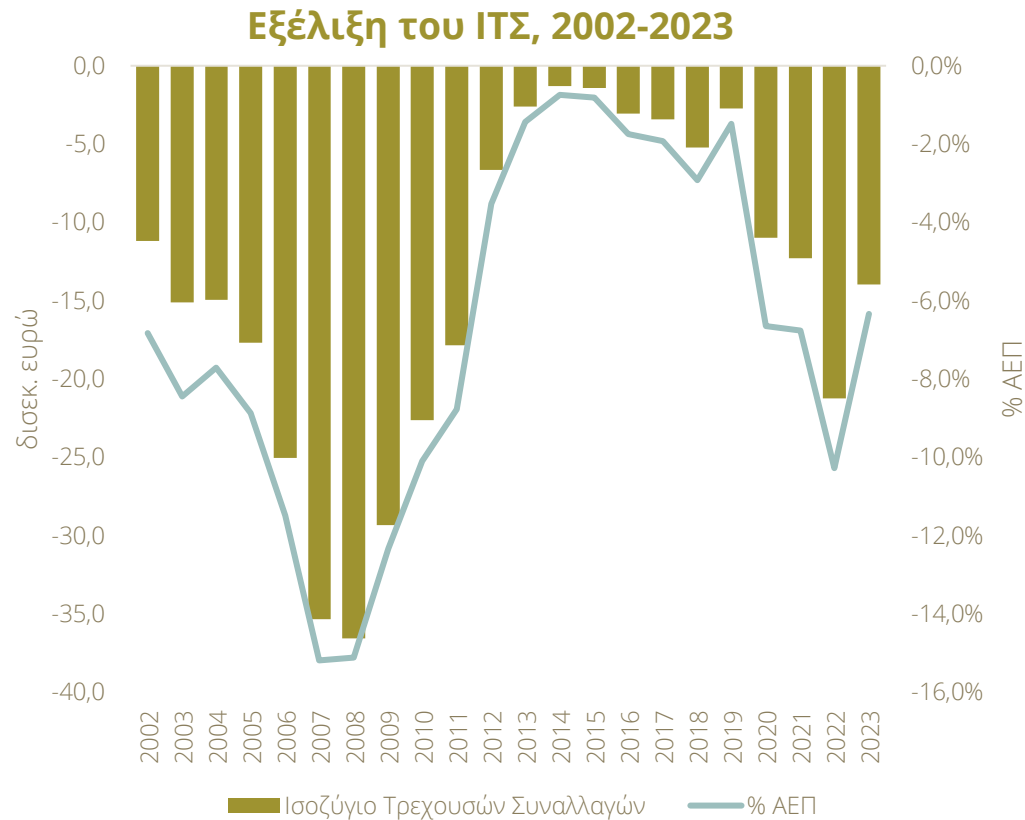
ΕνΔΤΚ χωρίς ενεργειακά προϊόντα με σταθερούς φόρους

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat

... κύρια λόγω ετήσιας μείωσης των τιμών στα ενεργειακά αγαθά, ενώ παραμένει η άνοδος στα τρόφιμα

Στα €14,0 δισεκ. (6,3% του ΑΕΠ) το έλλειμμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) το 2023

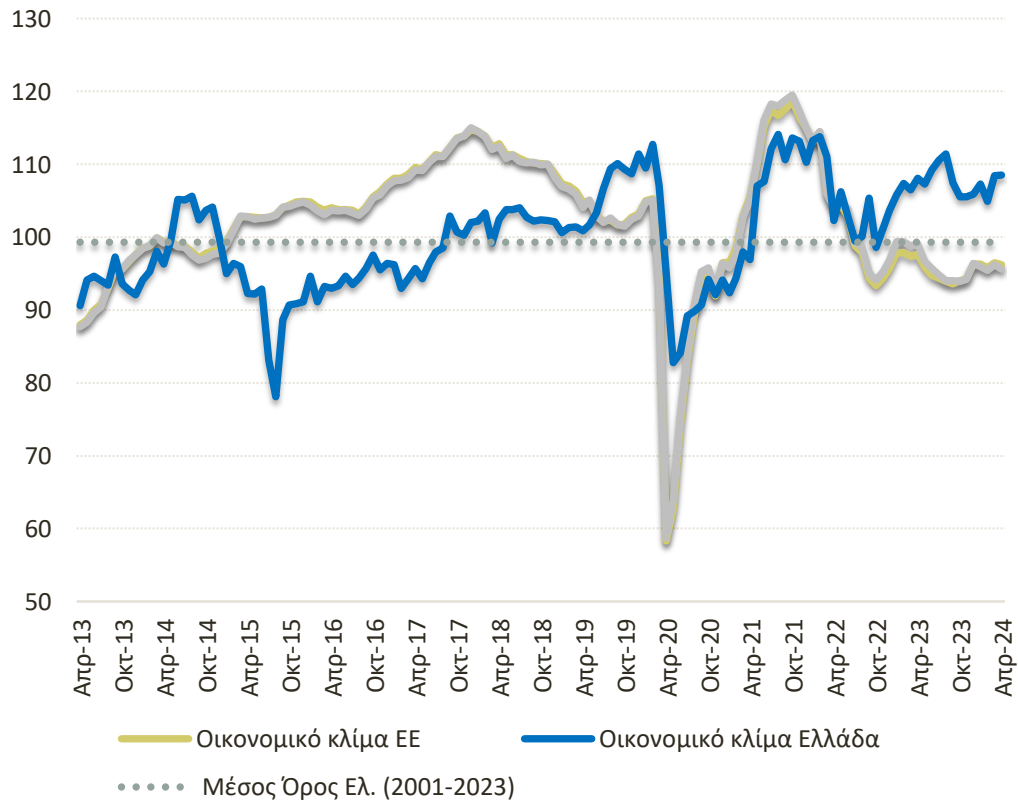

Πηγή: ΤτΕ

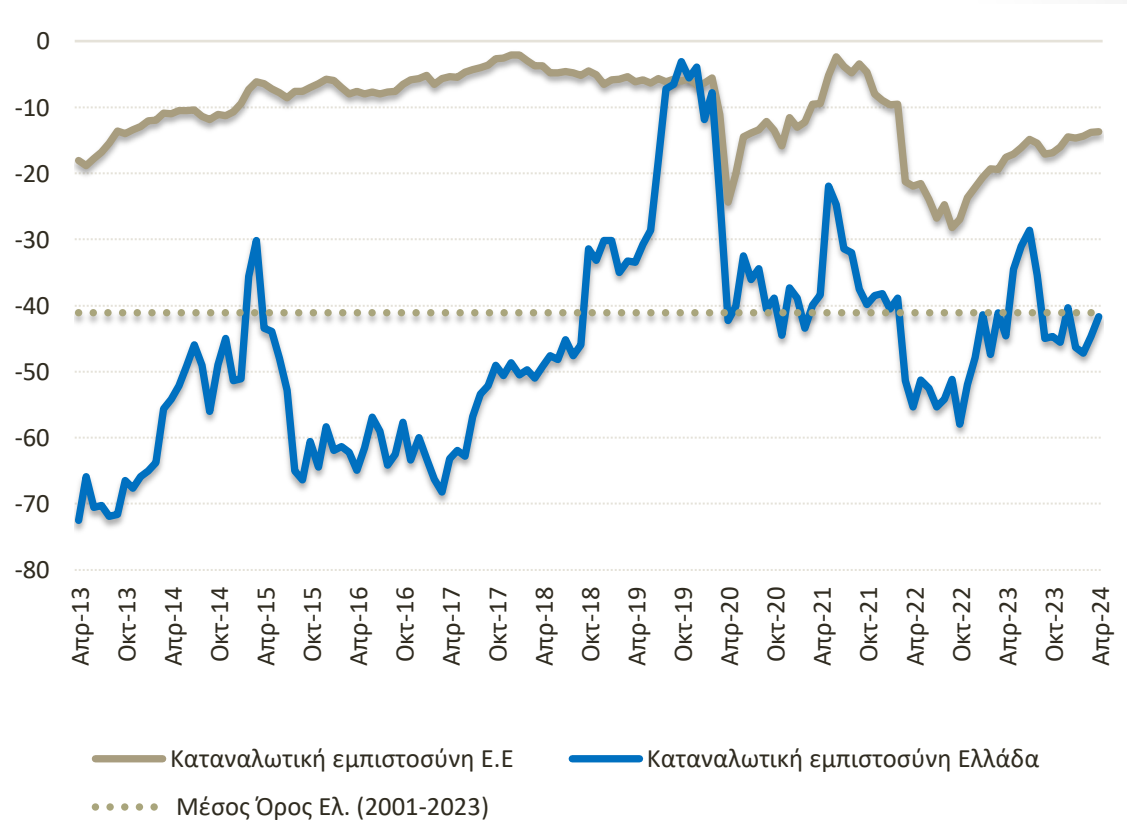
... μειωμένο κατά €7,2 δισεκ. σε σύγκριση με το 2022 (10,3% του ΑΕΠ)

Οικονομικό κλίμα και καταναλωτική εμπιστοσύνη σε διακριτές πορείες από τον μ.ό. στην Ευρώπη μετά το 2022

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

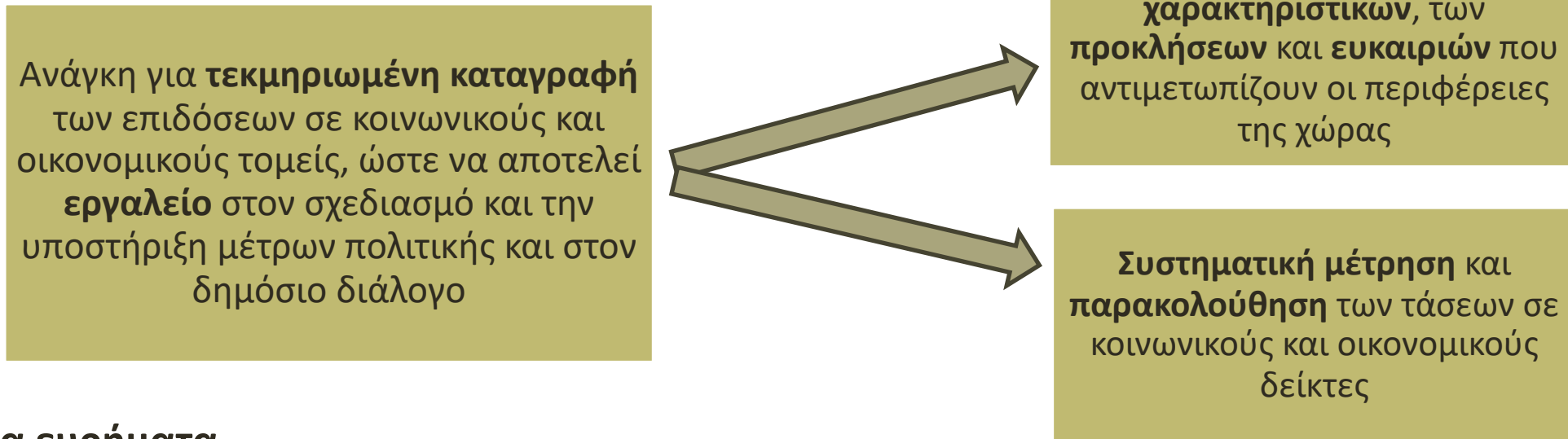

Πηγή: IOBE, Eurostat

Περιοδική έκθεση οικονομικών και κοινωνικών τάσεων στις ελληνικές περιφέρειες (ΠΠΠ – IOBE)

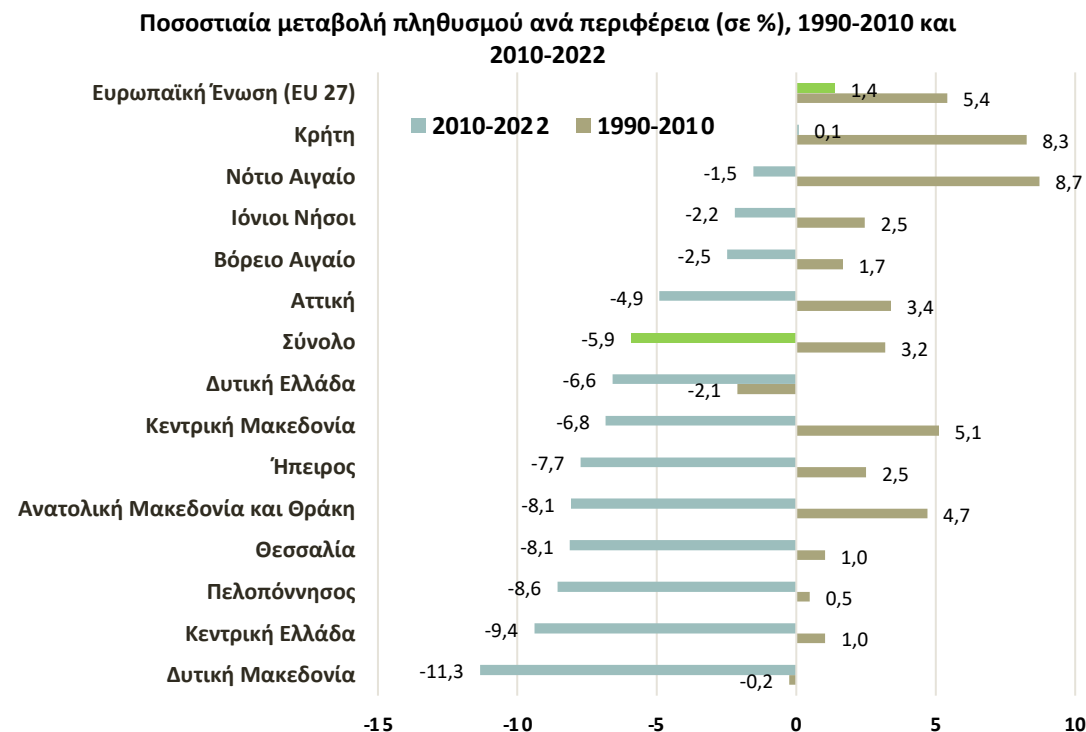
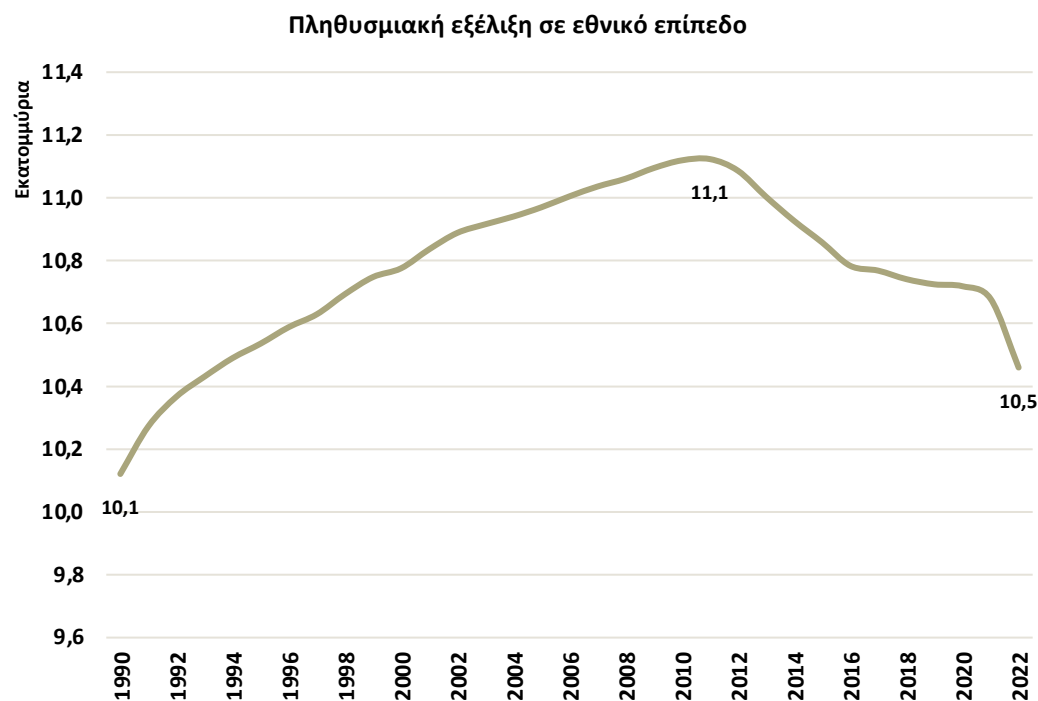
Πλαίσιο. Ευρωπαϊκή πολιτική συνοχής, εθνικοί στόχοι περιφερειακής ανάπτυξης και σύγκλισης
Αφετηρία και σκοπός της έκθεσης

Κύρια ευρήματα

- Η ποικιλομορφία των ελληνικών περιφερειών αποτελεί μέρος του συγκριτικού τους πλεονεκτήματος
- Η ετερογένεια στις επιδόσεις σε μια σειρά από τομείς αναδεικνύουν τα περιθώρια για βελτίωση και σύγκλιση
- Ευκαιρίες για άμβλυση των ανισοτήτων και ενίσχυση των προοπτικών για ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη

Ο πληθυσμός της χώρας μειώνεται από το 2010, σημειώνοντας σωρευτική μείωση κατά 5,9% έως το 2022

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Αντίστοιχη τάση εμφανίζουν και οι περιφέρειες, με ενδεικτικές όμως ετερογένειες, καθώς η Ηπειρωτική Ελλάδα συρρικνώνεται πληθυσμιακά με γρηγορότερο ρυθμό από τη νησιωτική Ελλάδα.

- Ο πληθυσμός στη Δυτική Μακεδονία, την Κεντρική Ελλάδα και την Πελοπόννησο έχει συρρικνωθεί κατά ποσοστά κοντά στο 10%, ενώ το Βόρειο, το Νότιο Αιγαίο, και οι Ιόνιοι Νήσοι έχουν καταγράψει μικρότερη πληθυσμιακή μείωση, γύρω στο 2%.
- Η Κρήτη είναι η μόνη περιφέρεια στην Ελλάδα που παρουσιάζει οριακά θετικό ρυθμό πληθυσμιακής ανάπτυξης.

Η πληθυσμιακή πυκνότητα αναδεικνύει το ζήτημα της συγκέντρωσης του πληθυσμού στο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Ελλάδας

	Πληθυσμός 2022	Πληθυσμιακή πυκνότητα
Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 27)	446.735.291	108,9
Σύνολο χώρας	10.459.782	81,3
Αττική	3.806.550	995,7
Κεντρική Μακεδονία	1.790.686	98,6
Θεσσαλία	686.344	50,1
Δυτική Ελλάδα	646.621	58,6
Κρήτη	623.633	75,9
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	560.826	41,3
Πελοπόννησος	538.063	35,8
Στερεά Ελλάδα	507.072	34,4
Νότιο Αιγαίο	327.517	64,6
Ήπειρος	319.206	35,8
Δυτική Μακεδονία	253.954	28,0
Ιόνιοι Νήσοι	204.081	89,3
Βόρειο Αιγαίο	195.229	55,8

Πηγή: Eurostat

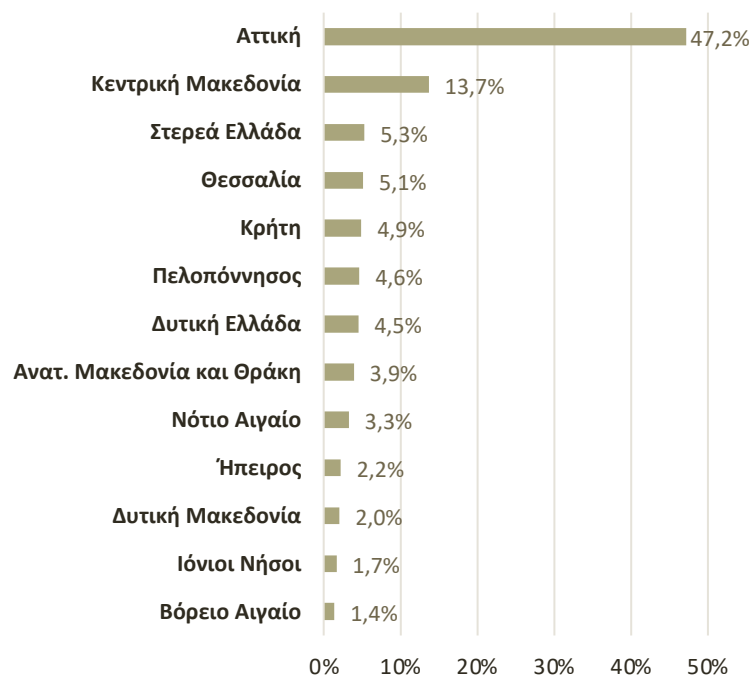
Η πληθυσμιακή πυκνότητα ορίζεται ως ο αριθμός των κατοίκων μιας περιοχής/χώρας εκφρασμένος σε σχέση με την έκτασή της που μετριέται σε τετραγωνικά χιλιόμετρα.

Ο συγκεκριμένος στατιστικός δείκτης αναδεικνύει, πέρα από την περιφερειακή πληθυσμιακή εξέλιξη, και τον βαθμό αστικοποίησης.

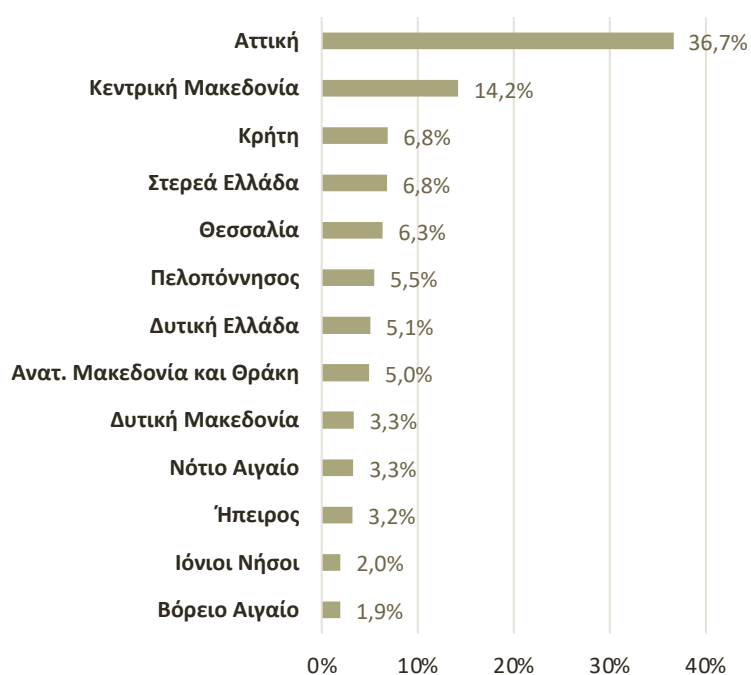
- Η περιφέρεια της Αττικής, έχει πολύ υψηλή πληθυσμιακή πυκνότητα, περίπου στους 1.000 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, και σχεδόν 10πλάσια από όλες τις υπόλοιπες περιφέρειες.
- Σε περιφερειακό επίπεδο, για τις 27 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο μέσος όρος πληθυσμιακής πυκνότητας είναι 366 κάτοικοι ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο για το 2022.

Υψηλή συγκέντρωση της οικονομικής δραστηριότητας στις περιφέρειες των δύο μεγάλων αστικών κέντρων ...

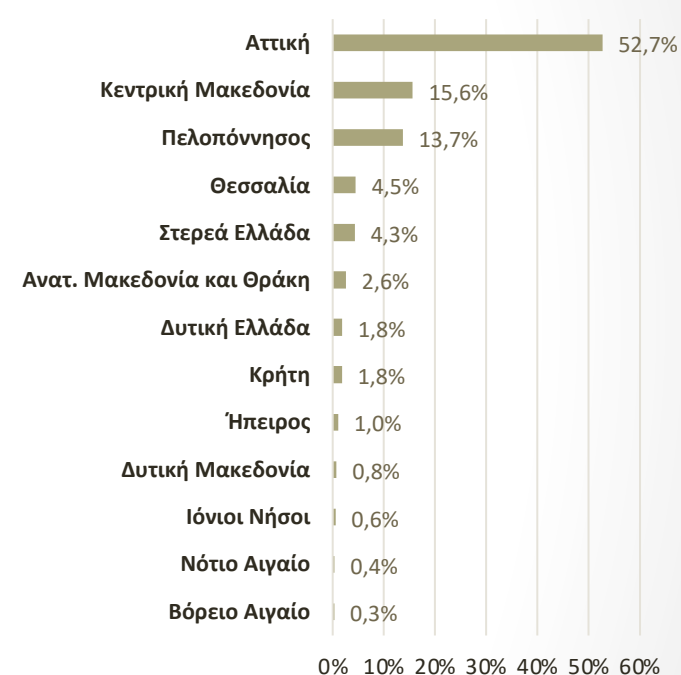
Συνεισφορά των περιφερειών στο εθνικό ΑΕΠ, 2021

Συνεισφορά των περιφερειών στις εθνικές επενδύσεις, 2020

Συνεισφορά των περιφερειών στις εθνικές εξαγωγές αγαθών, 2021

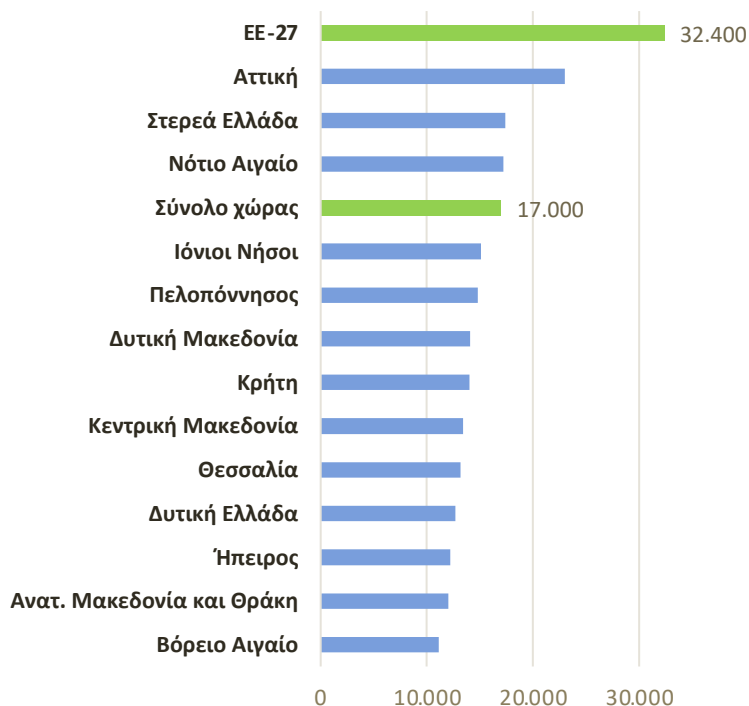

Πηγές: Eurostat, ΣΕΒΕ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

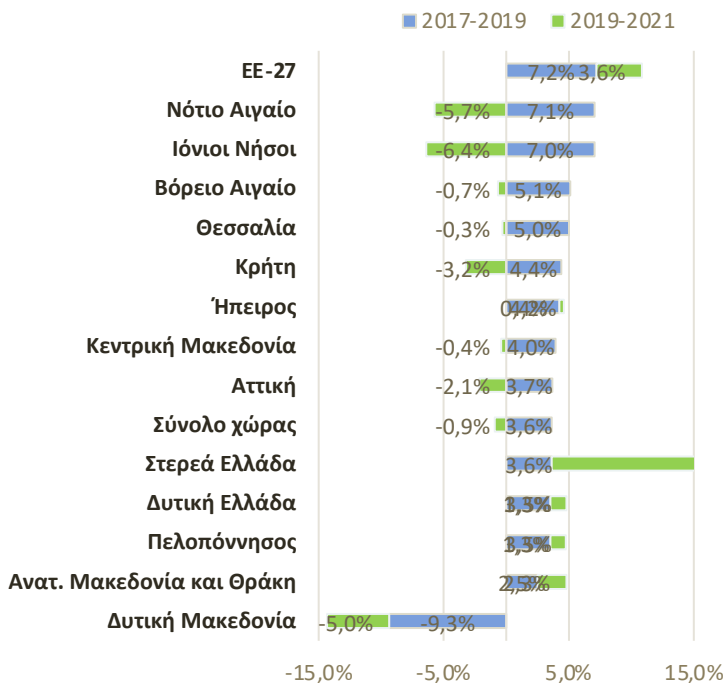
... όπου καταγράφεται πάνω από το μισό των συνολικών επενδύσεων. Η περιφέρεια Αττικής συνεισφέρει σχεδόν το μισό του συνολικού ΑΕΠ, πάνω από το ένα τρίτο των συνολικών επενδύσεων και πάνω από το μισό των συνολικών εξαγωγών.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ παρουσιάζει έντονες αποκλίσεις, ενώ καταγράφεται υψηλή αναπτυξιακή δυναμική των περιφερειών της νησιωτικής Ελλάδας...

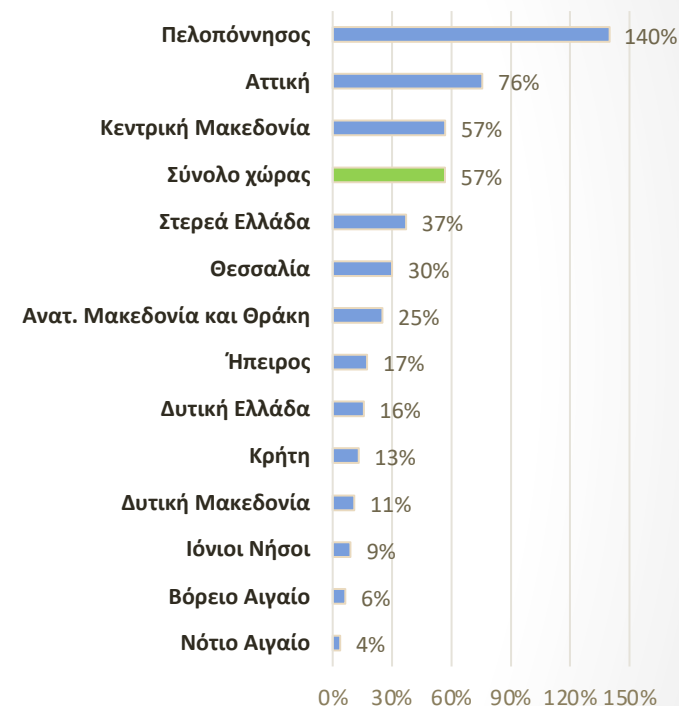
Κατα κεφαλήν ΑΕΠ, 2021

Ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ (%), ανά περιφέρεια

Δείκτης εξωστρέφειας, 2021

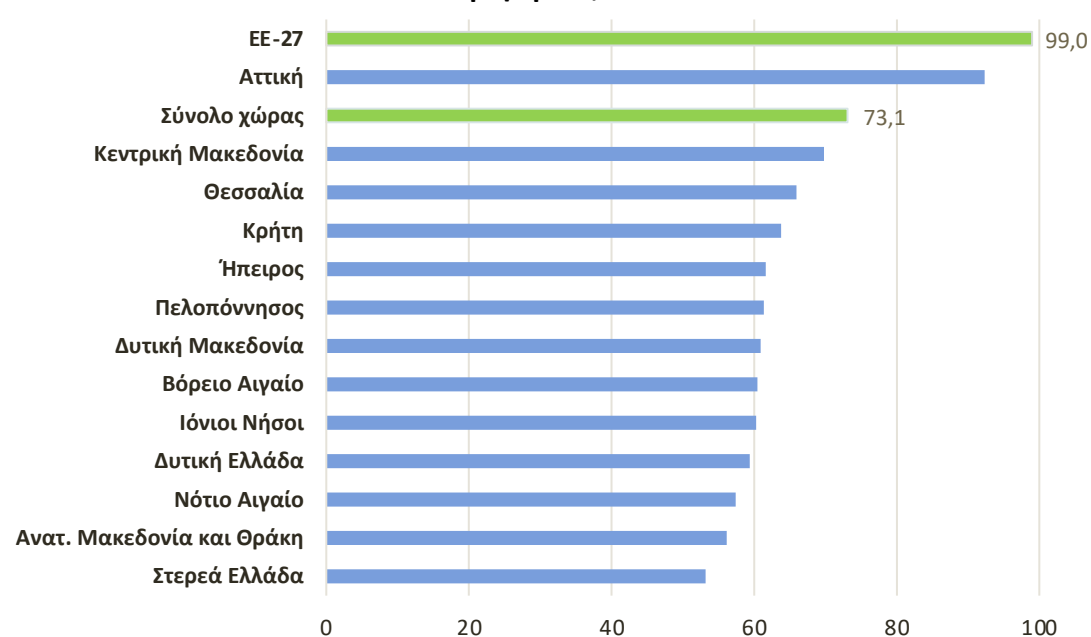

Πηγές: Eurostat, ΣΕΒΕ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. Σημείωση: Ο δείκτης εξωστρέφειας ορίζεται ως το άθροισμα των εξαγωγών και εισαγωγών αγαθών ως ποσοστό του ΑΕΠ.

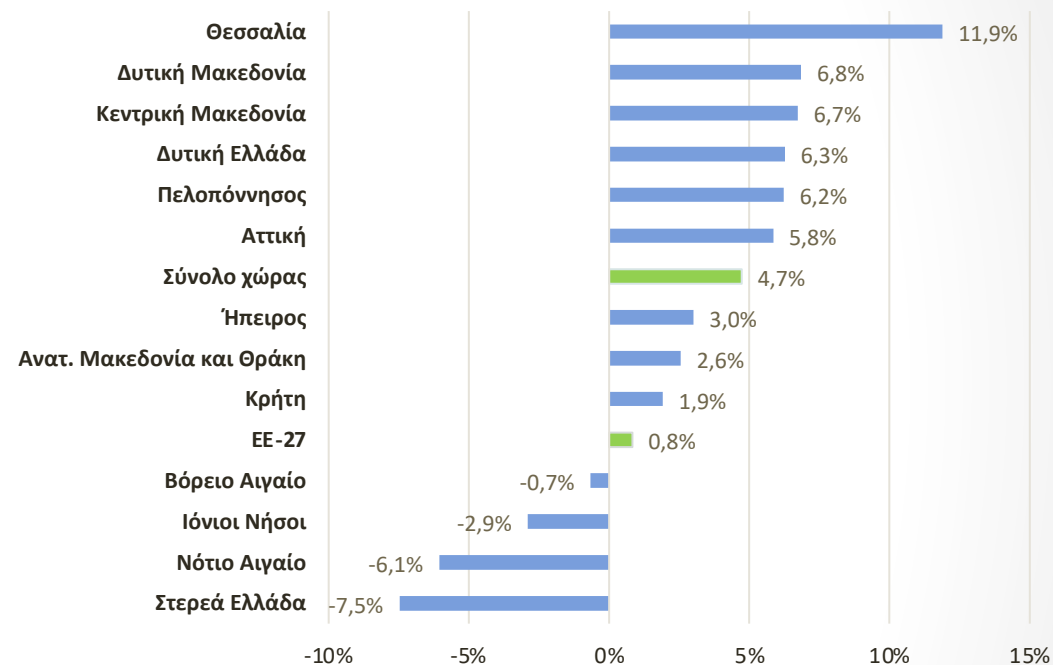
... σε σχέση με τις περιφέρειες της ηπειρωτικής Ελλάδας. Στην ηπειρωτική Ελλάδα, οι περισσότερες περιφέρειες οι οποίες φιλοξενούν σημαντικές βιομηχανικές μονάδες, κατόρθωσαν το 2021 να ανακτήσουν το προ πανδημίας επίπεδο του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας ταυτόχρονα υψηλή εξωστρέφεια.

Σημαντική ετερογένεια μεταξύ των περιφερειών αναδεικνύει ο δείκτης ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, χωρίς να παρατηρείται τάση σύγκλισης

Δείκτης Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας (ΔΠΑ) ανά περιφέρεια, 2022

Ρυθμός μεταβολής του ΔΠΑ (σε %) ανά περιφέρεια, 2019-2022

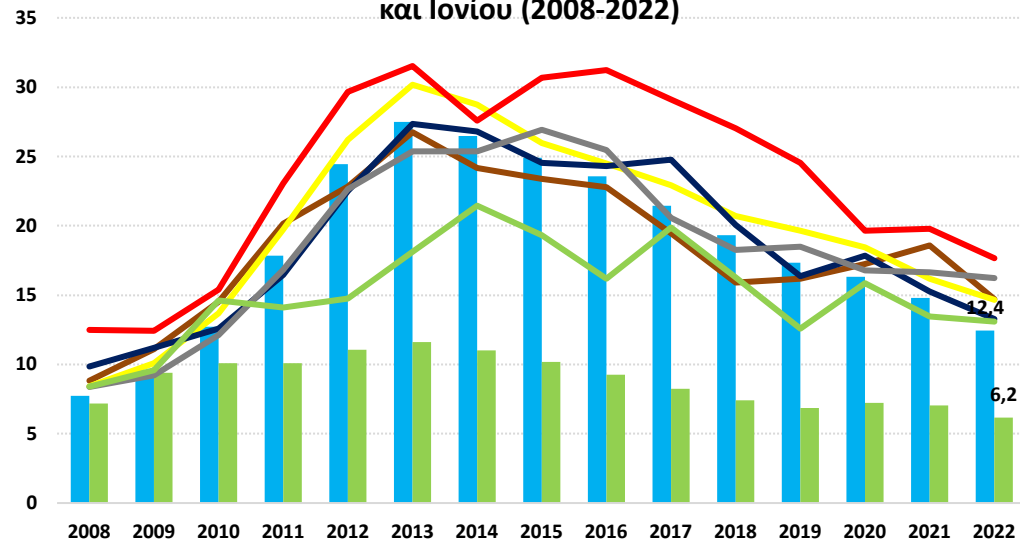

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. Σημείωση: Ο ΔΠΑ δημοσιεύεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αποτυπώνει για όλες τις περιφέρειες της ΕΕ διαστάσεις ανταγωνιστικότητας σε τομείς όπως οι θεσμοί, η μακροοικονομία, οι υποδομές, η υγεία, η εκπαίδευση, η αποδοτικότητα της αγοράς και η καινοτομία των επιχειρήσεων.

- Μόνο ο ΔΠΑ της περιφέρειας της Αττικής είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο δείκτη στο σύνολο της χώρας.
- Οι περιφέρειες με λιγότερο καλές επιδόσεις σε θέματα ανταγωνιστικότητας, απέκλιναν περαιτέρω από τον μέσο όρο κατά την κρίση της πανδημίας, παρουσιάζοντας αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής του ΔΠΑ μεταξύ των ετών 2019 και 2022.

Συρρικνώνεται σταδιακά το ποσοστό ανεργίας σε όλη την επικράτεια μετά το 2013, καθώς και η διασπορά αυτού...

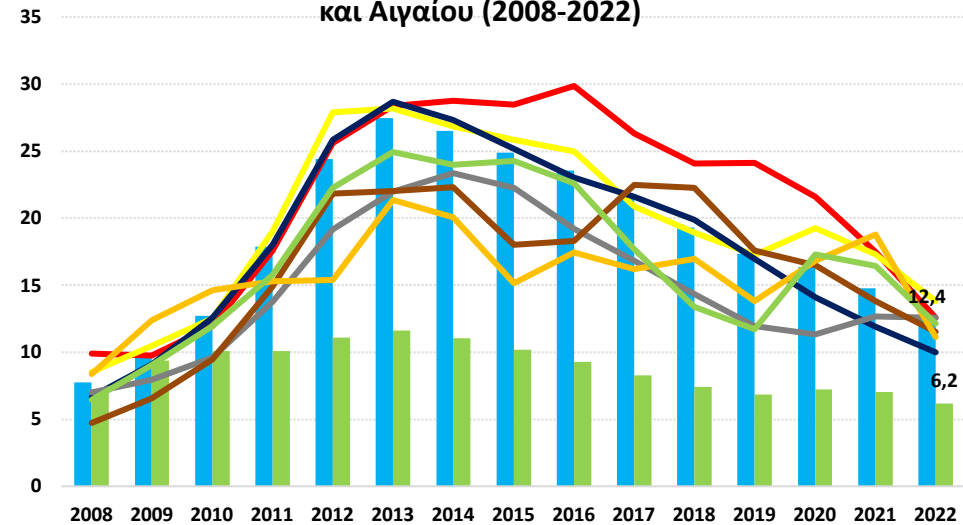
Εξέλιξη ποσοστού ανεργίας στις περιφέρειες Βόρειας Ελλάδας και Ιονίου (2008-2022)

■ ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ
■ Ανατολική Μακεδονία και Θράκη
■ Δυτική Μακεδονία
■ Θεσσαλία
■ Ιόνια Νησιά
■ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
■ Κεντρική Μακεδονία
■ Ήπειρος

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Εξέλιξη ποσοστού ανεργίας στις περιφέρειες Νότιας Ελλάδας και Αιγαίου (2008-2022)

■ ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ
■ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
■ Δυτική Ελλάδα
■ Στερεά Ελλάδα
■ Βόρειο Αιγαίο
■ Αττική
■ Πελοπόννησος
■ Νότιο Αιγαίο
■ Κρήτη

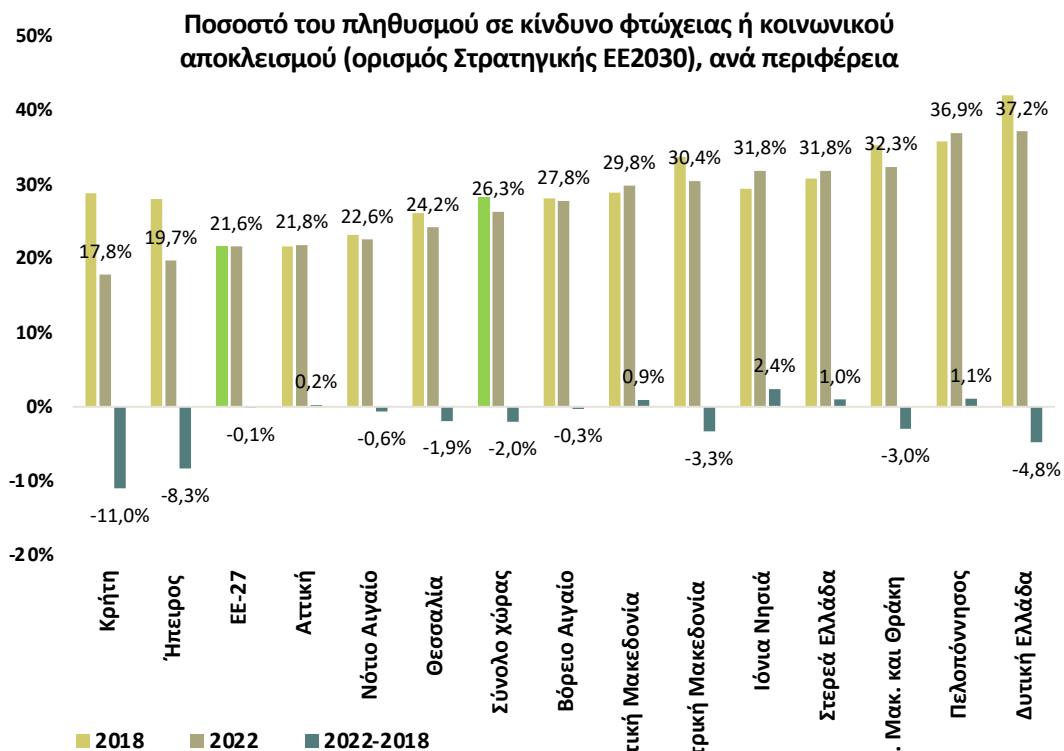
... με την ισχυρότερη πτώση να καταγράφεται – όπως και στην περίπτωση της μεγαλύτερης ανόδου του – στην περιφέρεια Αττικής. Η περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας παρουσιάζει διαχρονικά το υψηλότερα ποσοστά ανεργίας μεταξύ των 13 περιφερειών της χώρας.

Η κατανομή της απασχόλησης μεταξύ πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα διαφέρει σημαντικά μεταξύ των περιφερειών...

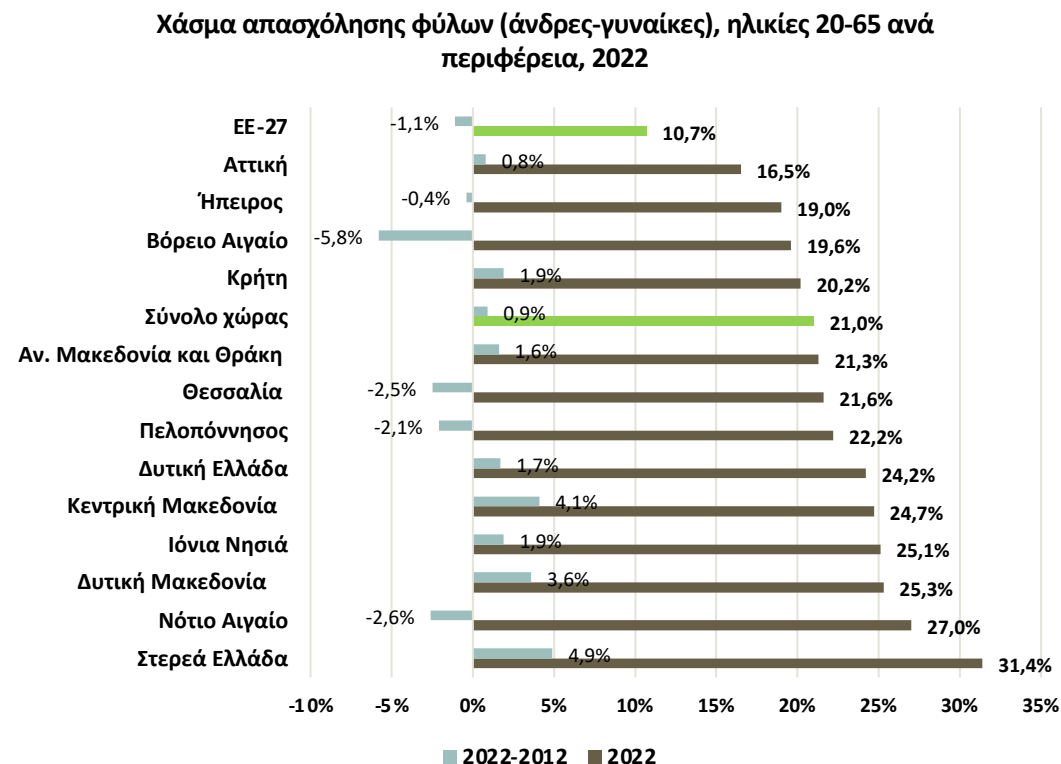
Μερίδιο απασχόλησης εντός περιφέρειας, ανά τομέα, μ.ό. 2008-2022	Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	Αττική	Δυτική Ελλάδα	Δυτική Μακεδονία	Ιόνιοι Νήσοι	Ήπειρος	Κεντρική Μακεδονία	Κρήτη	Νότιο Αιγαίο	Πελοπόννησος	Στερεά Ελλάδα	Θεσσαλία	Βόρειο Αιγαίο
Πρωτογενής τομέας	25,8%	0,9%	24,1%	19,3%	13,4%	18,4%	13,4%	18,1%	6,9%	28,9%	21,3%	22,2%	15,7%
Τέχνες-Διασκέδαση-Ψυχαγωγία-Λοιπές υπηρεσίες	2,8%	6,0%	3,7%	3,7%	4,7%	3,6%	4,3%	3,8%	3,6%	4,6%	3,2%	3,6%	3,4%
Κατασκευές	3,8%	4,4%	6,0%	5,9%	7,6%	6,7%	4,2%	6,4%	8,4%	6,0%	5,5%	4,7%	5,5%
Χρηματοοικονομικές-Ασφαλιστικές δραστηριότητες	1,3%	4,3%	1,3%	1,9%	2,0%	1,5%	1,8%	1,4%	1,4%	1,3%	1,3%	1,2%	2,3%
Βιομηχανία	11,1%	12,0%	8,2%	19,3%	5,6%	9,8%	13,8%	8,0%	7,6%	8,6%	19,1%	11,8%	6,6%
Πληροφορική-Επικοινωνίες	0,8%	4,3%	1,1%			1,3%	1,7%	1,0%	1,1%	0,7%	0,8%	0,7%	
Επαγγελματικές-Επιστημονικές-Τεχνικές-Διοικητικές δραστηριότητες	5,1%	10,9%	4,9%	4,3%	7,0%	5,4%	7,2%	6,0%	6,9%	4,4%	4,3%	5,2%	5,9%
Δημόσια διοίκηση-Άμυνα-Υγεία-Κοινωνική πρόνοια	24,7%	24,7%	21,8%	23,0%	16,6%	26,3%	22,2%	19,7%	19,0%	18,7%	17,6%	24,0%	29,8%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας		0,2%					0,3%					0,6%	
Χονδρικό-Λιανικό-Μεταφορές-Τουρισμός	25,1%	32,3%	28,9%	24,4%	44,9%	28,8%	31,3%	35,7%	46,6%	27,1%	27,7%	26,7%	32,6%

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. Σημείωση: Τα κενά στον πίνακα οφείλονται στο γεγονός ότι δεν ήταν δυνατός ο υπολογισμός του μέσου όρου, καθώς η Eurostat δεν εμφανίζει αριθμό απασχολούμενων στους αντίστοιχους κλάδους.

Η ένταση της ανισότητας εισοδήματος και φύλου διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των περιφερειών

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού αφορά μεταξύ 17,8% (Κρήτη) και 37,2% (Δυτική Ελλάδα) του συνολικού πληθυσμού κάθε περιφέρειας. Δύο περιφέρειες καταγράφουν επιδόσεις καλύτερες του μ.ό. στην ΕΕ-27.

Οι γυναίκες απασχολούνται λιγότερο από τους άνδρες. Η απόκλιση κυμαίνεται μεταξύ 16,5% (Αττική) και 31,4% (Στερεά Ελλάδα) του συνόλου της απασχόλησης.